СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДИЄВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Число 150. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 28. червня, 1924. VOL. XXXII. No. 150. Jersey City, N. J., Saturday, June 28, 1924. THREE CENTS

Демократична конвенція далі йменує кандидатів.

НЮ ЙОРК, 26. червня. — Демократична конвенція посвятила третий день майже виключно дальшій номінації кандидатів.

ЩЕ ОДНА ДЕМОНСТРАЦІЯ ЗА МЕКАДУ.

Нинішне засіданне почато з того, що секундовано іменацію Мекаду, що дало нагоду до ще одної короткої демонстрації за сим кандидатом на номінацію. Коли, однак, промова секундуючого тревала за довго, публика проявила нетерпеливість та стала переривати бесідникови, так що предсідатель (сенатор Волш з Монтани) мусів загрозити перенесеннєм конвенції в друге місто.

ВЕЛИЧЕЗНА ДЕМОНСТРАЦІЯ ЗА СМИТОМ.

З черги Френклин Рузвелт, бувший заступник адмірала американської фльоти поставив на кандидата нюйорського губернатора Алфреда Смита. Коли бесідник скінчив найменованнє, на галі счинилася оглушуюча демонстрація за сим кандидатом, яка тревала близько півтора години. В демонстрації взяло участь богато гостий. Рівночасно на вулицях доскола будинку Медисон Сквер Ґардена відбулася друга демонстрація за кандидатурою Смита.

ДАЛЬШІ НОМІНАЦІЇ.

Лишень з трудом потрафив опісля предсідатель довести до якого-такого порядку на конвенції.

Слідували дальші номінації. Представник стейту Делаверу йменував Виларда Салсбері, „улюбленого сина" сього стейту; представник стейту Илинойсу найменував Дейвида Гавстона; з Індіяни номінували сенатора Самуела Ралстона; з Канзас Джоната Дейвиса; з Мериленду губернатора Ричі; а стейт Мишиґен іменував сенатора Вудриджа Ферриса.

ПЕРША ПРОБА СИЛ ДВОХ ГОЛОВНИХ КАНДИДАТІВ.

Один з прихильників Мекаду поставив внесок, щоби конвенцію продвжувати, поки не вичерпається ліста кандидатів. Проти сього встали делегати, що прихиляються до кандидатури Смита. В той спосіб, голосованне над внеском стало першою пробою сили двох найсильнійших кандидатів. При сьому голосованню прихильники Мекаду програли 513 голосами проти 559. Конвенцію відложено на другий день.

УРЯД ПОЯСНЮЄ МІСІЮ АМЕРИКАНЦЯ НА КОНФЕРЕНЦІЇ АЛІЯНТІВ.

ВАШІНГТОН, 26. червня. — Урядники департаменту стейту видали пояснення про ролю, яку має відограти неофіціяльний представник Злучених Держав на конференції аліянтів у Лондоні в липни сього року.

Як видно зі сього пояснення, американський представник, котрим є американський амбасадор у Англії, Келоґ, він має старатися захороняти також американські матеріяльні інтереси, виникаючі з війни.

МІНІСТЕР СКАРБУ СВІДКОМ НА СУДІ.

НЮ ЙОРК, 26. червня. — На росправі проти Мінса, бувшого спеціяльного аґента департаменту судівництва, обжалованого за змову нарушувати прогибіційний закон через одержуванне хабарів за неправне вибиранне горівки з маґазинів, ставав межи инчими яко свідок Андру Мелон, секретар (міністер) скарбу федерального уряду в Вашінґтоні.

Мелон перечив, буцімто його банк передержував яко забезпеку на позичку, уділювані сим банком, перміти на горівку. Він признався, однак, що він має шери в одній дестилярні горівки, яка й тепер веде бизнес.

НЕПОТРІБНА ПОЛЯКА ЗА ЖИТТЯ АМЕРИКАНЦІВ У ЯПАНІ.

ВАШІНҐТОН, 26. червня. — С. Е. Вуд приїхав сюди нині з Япану, щоби зложити офіціяльно в руки президента уряд американського амбасадора до Япану, який він занимав до недавна.

Вуд заявив президентови та ґазетам, що всякі побоювання Американців за безпеченьство життя Американців, перебуваючих тепер у Япані, лищені всякої основи. На думку Вуда Американці в Япані певні свого життя, щоби це сталося з відносинами межи державами.

ХВАЛИТЬ МАНДРІВКУ МУРИНІВ НА ПІВНІЧ.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, Па., 26. червня. — Тут почалася нині річна конвенція Товариства для Поступу Муринів.

Межи складаючими привіти був дітройтський судда Джейн, котрий говорив, що всі Мурини, які покинули південні стейти та пішли в північні, роблять великі поступи в усіх галузях промислу.

ВЕЛИКЕ ВІДШКОДОВАННЄ.

НЮ ЙОРК, 26. червня. — Лава присяжних суддів у місцевому стейтовому суді видала нині небувало високий вирок у одному позві за відшкодованнє. Суджено позов панни Елвайри Орґери, котру її будуча теща, пізвана К. Бранка, пострілила з револьвера так тяжко, що зробила її калікою на все життя. Присяжні судді признали позовничці відшкодованнє в сумі 85,000 долярів.

Мотивом учинку пізваної була завись матери за сина проти своєї будучої невістки.

ВЧУЛИ ПОТРЯСЕННЯ ЗЕМЛІ.

ВАШІНҐТОН, 26. червня. — Сейсмоґрафічний відділ (що вислухує при помочи чутких приладів потрясення землі) при Джорджтавнськім Університеті занотував учора коло три чверти на девяту вечером поважні стрясення землі. Вони тревали довший час та були найсильнійші коло три чверти на десяту. Вони мали случитися яких півтора тисячки миль відсіля.

ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК ЗАСУДЖЕНЦІВ.

МОНТРЕАЛЬ, Канада, 26. червня.— Джусепе Серафіні та Лев Дейвис, яких засуджено на смерть через повішеннє за вбиттє шофера одного банку, вийшли в „домі смерти" на голодовий страйк. Заряд вязниці загрозив їм, що як не покінчать страйку, то заряд почне їх кормити силою.

ДОВКОЛА САМОВІЛЬНОГО „ВИКОНУВАННЯ ЗАКОНА" КЛЕНОМ.

КАРЛАЙЛ, Илинойс, 26. червня. — Перед стейтовим судом відбулося тут вступне переслуханнє за стрілянину, яка відбулася дня 26. мая сього року в Окававилі, в сьому стейті. При тій стрілянині хтось стріляв та тяжко ранив Ґлена Янґа, відомого діяча Ку-Клакс-Клена, що вславився тим, що почав „виконувати прогибіційне право" самовільно з рамени Клена, а відтак став спеціяльним поліційним урядником. Станувши на суді на кулях, він показав на трох обжалованих людий яко на тих, що на нього стріляли. Їх задержано до розправи.

ЕЛЄКТРИФІКАЦІЯ ЗАЛІЗНИЦЬ У ФРАНЦІЇ.

Французька залізнича управа працює поважно над цим, щоби чим скорше електрифікувати всі свої залізничі шляхи. Для залізничої сіти Париж-Ліон-Медітеране випрацьовано проект, щоби електрифікацією 3.000 км. залізничих шляхів річно заощадити міліон тон опалового матеріялу. Насамперед на пробу електрифікували би шлях Кільоз-Модан, потім шлях Марсилія-Вінтіміль і побічні розгалуження Канн-Ґрас і Ніцея Брель. Електричну струю подавали би ріжні приватні підприємства. Коловий матеріял уже замовлено. Перші спроби робитимуть іще цього літа.

ОБВИНУВАЧЕНІ В КЛІТЦІ.

В Фльоренції (в Італії) відбувається перед судом присяжних розправа в справі залізничого страйку, що був у Італії тому ще три роки назад. Підчас того страйку у Фльоренції везено з Ліворна до Фльоренції тягаровими автами моряків і карабінерів, які мали заступити страйкуючих залізничників. По дорозі товпа здержала авта, при чому згинуло девять люда із матрозів і карабінерів. Їх трупів страшно опоганено. Тепер перед лавою присяжних стануло 132 обвинувачених, між ними богато жінок і дівчат. Тому, що щодня годі перевозити було стільки обвинувачених із далекої фльорентійської тюрми до суду, поміщено їх у імпровізованій вязниці в одному крилі судового будинку. Але згідно з італійським карним законом, обвинувачений не засідає перед присяжними суддями на лаві, а мусить весь час розправи сидіти у клітці. Щоби таке велике число обвинувачених помістити в клітці і щоби вони не зносилися зі собою, порадив собі суд так, що казав побудувати величезну клітку з переділами; а найбезпечнійших вязнів помістив у спеціяльних клітках! Пильнує обвинувачених цілий відділ війська, зоружений від ніг до голови. Розправа потриває яких чотири місяці.

ЯПОНСКА ЕМІҐРАЦІЯ ДО БРАЗИЛІЇ.

Японія має надмір людности. Маленький край не може всіх прокормити. Тепер Японці хотять еміґрувати на бразилійські землі. Публична опінія Бразилії дуже вдоволена з нових гостий, бо знає, що Японець дуже добрий і витривалий робітник. Будуть вони осідати в Сао Павльо і лрочих північних провінціях. А приїде їх певно немало.

ВИДАТКИ БРИТАНСЬКОЇ ВИСТАВИ В ВЕМБЛЕЇ.

Видатки коло уладження британської державної вистави у Вемблеї виносять 3,720.000 фунтів стерлінгів. Видатки ці покрилися би щойно, колиб віддало 30 міліонів людей. Міністер кольоній Томас заявив, що вистава фінансово напевно оплатиться. Найбільше труднощів має вистава з причини недостачі мешкань. Власти розпорядили, щоби на берегах Тамізи закинуло якор кілька кораблів, що служать як плаваючі готелі.

РОЗВОДОВИЙ ПЕРСТІНЬ.

Якийсь льондонський золотник прийшов на думку, виробляти перстені для розведених подруж. Прийшов на це з зовсім льоґічного заложення: коли на шлюбних перстенях зазначена дата шлюбу, то чому би розведені не малиби мати й перстень із датою розводу, щоби рівночасно такий перстінь виказував, що дана особа знову „свобідна". Самособою винахідник розводових перстенів подбав і за це, щоби розводовий перстень уже на перший погляд можна відріжнити від шлюбного перстеня. Розводовий перстень щоправда золотий, має форму обручки, але на верха по середині є дещо ширший і плоский. На цій площині зазначений день „щасливого розводу". Чому й на розводах не робити би.

ШВЕДСЬКЕ ЗАЛІЗО.

На найдальшій півночі Европи лежить невичерпане багацтво залізної руди у копальнях Кунаваре. Копальні заосмотрують у залізо весь світ. Уже в XVII. століттю старалися використати цю копальню, але щойно 1877 року, як побудовано залізницю, уможливлено вивіз і до далеких країв. Обчислюють, що у цій пустинній країні Ляпляндії лежить понад півтора міліярда тон заліза. Тепер вивозиться річно пять міліонів тон, отже ці поклади вистарчили би майже на 300 міліонів літ! Чистого заліза є в цих копальнях около 60—70 процент, так що перевисшає славну еспанську, південно-африканську і французьку копальню заліза (які мають лише 35—50 проц. заліза). Ця руда містить у собі і фосфор 0.025 — 1.7 проц. і що до цього перевисшає всі инші копальні. Сконстатовано що в більшій глибині менша скількість фосфору. Копальні инших европейських держав не лежать так вигідно, як ці шведські. Еспанські копальні лежать близько морського побережа, але вони мають усього щонайбільше 60 міліонів тон заліза. Копальні в східній Еспанії віддалені від Валенсії 270 км., але не мають більше як 90 міліонів тон заліза. Найбільші залізні копальні на всьому світі є в Злучених Державах над Горішнім Озером (Лейк Сюпірієр), що мають заліза 3 і пів міліярда тон.

12-ЛІТНЯ ДІВЧИНКА МАТІРЮ

В загребському „Обзорі" читаемо: При щепленню шкільної дітвори у Костельци запримітив лікар, що одна 12-літня дівчина — вагітна! Сконстатовано що вона вже в семому місяці вагітности, що на тамошній клімат незвичайна подія. Судово пошукується злочинного батька дитини.

Мекданелд заперечує вістку про анґлійсько-французький оборонний союз.

ЛОНДОН, 26. червня. — Британський премієр Мекданелд заявив нині в палаті громад, що він не обіцював Франції жадної військової допомоги проти Німеччини вчасі розмови з французьким премієром Ерріотом, як се подала була преса.

Він сказав, що тепер і анґлійська публична опінія не приняла-б такого оборонного союза з Францією.

Мекданелд додав, що на сій нараді говорено тільки про забезпеченнє мира і незайманости держав на підставі постанов конституції Ліґи Народів. Се відносилось би і до Німеччини, коли вона належати-ме до Ліґи Народів.

Він теж докоряв пресі, що ширить брехні, і запевнив, що набудуче не звертати-ме на се уваги.

ПРОТИ ПРОГОЛОШЕННЯ ІРЛЯНДСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

ЛОНДОН, 26. червня. — Британський міністер кольоній Дж. М. Томас, відповідаючи на запит бувшого премієра Стенлі Болдвина, заявив, що правительство Партії Праці не є за ірляндською републикою. Він зазначив, що воно таксамо противне таким плянам як давнійше правительство ліберальне і консервативне.

Правительство Партії Праці, говорив він, згодилось на ірляндського представника у Вашинґтоні тому, що в анґлійсько-ірляндському мировому договорі признано Ірляндії рівні права з другими домініями британської імперії, а вже в 1920 році признала Анґлія такого представника у Вашинґтоні для Канади.

АМЕРИКА З АЛІЯНТАМИ.

ПАРИЖ, 26. червня. — Сьогодня повідомив премієр Ерріо французьку палату послів, що Злучені Держави заявили свою згоду взяти участь в аліянтській конференції для полагоди справи про воєнні відшкодовання.

ЕРРІО ЗА МИРОМ.

ПАРИЖ, 26. червня. — В палаті послів заявив сьогодня премієр Ерріо, що він буде дбати про се, аби Европа могла жити в мирі.

Про Німеччину сказав, що вона не має чого безпокоїтись, коли льояльно сповняти-ме свої зобовязання для аліянтів.

ПРОҐАНЯЮТЬ НІМЦІВ З ЇХ РІДНОЇ ЗЕМЛІ.

КОБЛЄНЦ, Німеччина, 26. червня. — Аліянтська ренська комісія відкинула нині предложеннє французького члена сеї комісії, щоби проґнати з Ренщини 30,000 Німців.

Досі Французи проґнали вже з Ренщини і з Рурщини 150,000 Німців.

СТРАЙК ПЕКАРІВ.

ПАРИЖ, 26. червня. — Нині вибух тут страйк пекарських робітників. На 7,000 робітників страйкує половина. Досі не було недостачі хліба ізза страйку.

ЖАЛОБНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

РИМ, 26. червня. — Завтра будуть жалобні демонстрації робітників по цілій Італії з приводу вбиття посла Маттеотті.

Правительство видало наказ берегти спокою вчасі сих демонстрацій.

В демонстраціях візьмуть участь посли з опозиції, а між ними і посли, що належать до ґрупи „Вільна Італія", котрі передще належали до фашістів.

ДОВІРЄ ДЛЯ МУССОЛІНІЯ.

РИМ, 26. червня. — Італійський премієр Муссоліні одержав нині заяву довіря сенату 225 голосами проти 21 голосів.

ВДОВОЛЕНИЙ З ПОЗИЧКИ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 26. червня. — Мадярський премієр ґраф Бетлен заявив, що він вдоволений, що Америка візьме участь в міжнародній позичці для Угорщини в сумі $50,000,000. Се, каже він, додасть охоти другим, а навіть мадярським банкирам, які підписали на позичку два міліони долярів.

НАПАД НА МИТОВУ СТОРОЖУ.

БІЛҐОРОД, столиця Сербії (Юґославії), 26. червня. — Юґославянське правительство розвело доходженнє у справі нападу Сербів на італійську митову сторожу на границі в Каччія.

БУНТ МОРСЬКИХ ОФІЦИРІВ.

АТЕНИ, столиця Ґреції, 26. червня. — Сто офіцирів моряків на грецьких воєнних кораблях покинуло службу ізза невдоволення, що грецький морський міністер Ґаджікіріякос підніс до висшої ранґи кількох висших офіцирів. Правительство приказало увязнити збунтованих офіцирів.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ БІЛЯ ПЕТЕРБУРГА.

ЛЄНІНҐРАД, Московщина, 26. червня. — Повінь в области озера Ладоґи залила 61 сіл. Вода піднеслась на 14 стіп.

Повінь спричинила богато знищення. Богато людий потонуло, а решта осталась без даху над головою.

РОСІЙСЬКО-КИТАЙСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ПЕКІНҐ, столиця Китаю, 26. червня. — Російський большевицький дипльоматичний представник Карахан повідомив хінських делеґатів спільної конференції, що він вже вибрав членів до спільної директорії для нагляду над Східною Китайською Зелізницею і візвав китайську делеґацію, щоб назначила своїх.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНІЗАЦІЯ В КАНАДІ

За українізацією на Україні пійшли наші русофіли В ГАЛИЧИНІ. Вони видають свою газету „ВОЛЮ НАРОДА" українською мовою й українською правописю. Остались тільки політичними русофілами і пропагують політичну єдність України з Московщиною. Се „українізація" по зразкови большевицькому.

Тепер почнається теж УКРАЇНІЗАЦІЯ НАШИХ РУСОФІЛІВ В КАНАДІ. Тамошня двотижнева газета „Канадійская Жизнь", що виходить у Виннипегу, Ман., яка є органом православної церкви в Канаді, у виданню з 23-ього травня с. р. зачала містити кромі статтий в кацапському азичію також статті українською мовою і правописю.

В передовиці „Канадійская Жизнь" вказує на потребу пійти їй за ратунком до української мови і правописі.

В сій статті ґазета м. і. пише:

Приміром хтось з наших передплатників пише про Галичину і Буковину, висказує свої жалі, що ті краї находяться в поневірці Румунії і Польщі, отже яку такику в сім зглядi часопись повинна брати: має орієнтуватись на Росію, Велику Україну, чи на Західну Українську Републику? Коли-ж на Росію або Велику Україну, тим вона вела би пропаганду в користь большевиків, чим ставила би нас в очах Анґлійців, наших співгорожан, непожаданими в Канаді, отже чи нле лучше, щоби часопись орієнтувалась на Західну Українську Републику, так як се роблять українські часописи? Чи Західна Українська Република буде, залежить від самого нашого народу там і тут за морем, але нас ставить така тактика в легальне становище політичне і усуває ту ненависть до нас православних з боку всіх українських груп, які через се, що більша часть православних, як також і їх орган „К. Ж." стоїть всупереч українським групам — нас Українці ненавидять, на чім також тратить православна церков.

Далі „Канадійская Жизнь" вказує на потребу покинення давньої московської правописі, яку вже й Москалі покинули, і зазначує, що нова (большевицька) вже для Українців цілком не підхожа і тому радить приклонникам старої московської правописи її покинути і пійти слідом галицьких русофілів та завести в ґазетах і українську мову і правопись.

Навіть назву „Канадійская Жизнь" хоче редакційний комітет сеї газети змінити на „КАНАДІЙСЬКЕ ЖИТТЄ".

Оттак штучні річи, творені і насаджувані штучно, падуть, а живе життє опановує й тих, що від нього ховались і його боялись. Недалекий вже час, що вся штучна московщина і польщина на Україні упаде до краю, а запануе жива, могуча українська мова.

Цікаво, коли за галицькими і канадійськими русофілами пійдуть русофіли в Злучених Державах і покинуть теж своє дике язичіє і вже майже забуту московську правопись...

ДОБРИЙ ПРИКЛАД ДЛЯ СОЮЗОВЦІВ

З Шикаґо, Ілл., одержали ми отсю оповістку:

ШИКАҐО, ІЛЛ. Прошу подати до часописи, що 252 відділ У. Н. Союза ім. Т. Шевченка в Шикаго, Ілл., дає прогульку для молодечого відділу в день Независимости, себ то 4-ого джулая. На прогульці батьки хотять обзнайомити членів молодечого відділу, а також будуть приймати нових членів і підбадьорувати усіх батьків, щоби вписували своїх дітий до У. Н. Союза.

Зібранне буде при 520 Елізабет Ст. Відтам всі вийдуть о 9 години рано на прогульку.

Стефан Новодворський, секр. 252 від. У. Н. Союза.

Сю оповістку нароком подали ми отсе на чільному місці, щоби звернути на неї увагу УСІХ членів і членкинь У. Н. Союза як на добрий і практичний приклад до наслідування.

Не знаємо, чи ще яка друга громада чи поодиноке товариство, вспіє за прикладом Шикаговців уладити й у себе таку прогульку (пікнік). Але як не на 4-ого липня, так можнаб се зробити в котрунебудь неділю в липні і серпні сього року і на такій прогульці кромі розумної забави подбати також і про членство У. Н. Союза.

На таку прогульку можна запросити всіх місцевих Українців з дітьми. Там сказати, що є між дітьми члени і не-члени У. Н. Союза; пояснити значінне членства і вплинути на батьків, щоб усіх дітий вписали до У. Н. Союза, аби не було між ними не-членів У. Н. Союза.

Тепер до У. Н. Союза належить далеко меньше дітий аніж батьків, хотяй по числу дітий повинно належати більше. Тільки треба ще більше аґітації.

ПОЛЯКИ

З празьких вражінь.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

„Національна ненависть — поганий порадник у політиці".

„Хто не шанує чужої культури, той не може шанувати й своєї культури".

Ці дешеві істини нам втокмачувано в голову ще з дитячих літ. Але досить стрінутися з живою дійсністю, досить побачити перед собою тих, до кого не радиться прикладати політики „національної ненависти", чию культуру радиться „шанувати", — як у туж хвилину летять до біса всі шкільні приписи.

Національна ненависть, коли маємо до діла з нацією маловартною — прекрасна політика!

Непошана до чужої культури коли маємо до діла з культурою задериковатою й притім малоцінною — зовсім не має нічого спільного з непошаною до своєї культури!

•

Польські делеґати на празькім зїзді славянських етноґрафів та ґеоґрафів продемонстрували перед цілим славянським світом своє справжне „національне лице".

Делеґати инших славянських народів, у тім числі й делеґати українські, прийшли на зїзд **без найменшого упередження** проти Поляків. Хоч підстави до такого упередження були, й є дуже великі. Особливо з боку українських делеґатів. Головна підстава: українсько-польська війна. А ще була спеціяльна підстава: голова польської делеґації проф. Ромер не хотів допустити на зїзд голову Наукового Т-ва ім Шевченка, проф. Кирила Студинського. Не хотів дати йому безплатного закордонного паспорту, а платити за паспорт проф. Студинський не міг. Тільки шум, який з цього приводу счинився у львівській українській пресі, а може й страх перед скандалом, що міг виникнути на самім зїзді примусили проф. Ромера переложити гнів на милость і нашому ученому паспорт дати.

•

Не зважаючи на це, всі делеґати мали найщирійше бажанне не ускладняти зїздової праці взаємними обидами та порахунками. Мовчки було заключене на час зїзду „завішенне зброї". Де говорить наука — там мусять мовчати кріси.

Всі й додержали цю неписану умову. Всі — крім Поляків.

Говорили Чехи. Мило, приязно, науково. Говорив Серб. Так саме. Говорив Москаль. Говорили Українці, Болгари. Приємно було слухати. Знати було, що говорять учені, сіль свого народу.

Але заговорив Поляк. Не хто-небудь, а проф. Ромер. Людина з науковою репутацією. Заслуженого чи незаслуженого — инша річ.

Вже при перших його словах всі почували себе неприємно дітккненими. Самий тон, самий звук його голосу мав у собі щось дратуюче, неприємне.

А потім — зміст!

„Ми були „вшендзє"... Ми були забоpолом християнства й культури... Ми боронили Европу перед нападами варварів... Ми нарід у терневім вінці... Ми, ми, ми"...

Виходило, що коли б не було Поляків, то не було б славянства, не було б Европи, не було б світу. Навіть Господа Бога не було б, коли б Поляки його не видумали...

„Позвольте, ну а ми ж що?" — думали Чехи, Серби, Українці, Великоруси, Болгари.

Але ніхто нічого не сказав голосно. Навіть поплескали промовцеви. Але поганий несмак у всіх залишився. Начу муку проковтнули.

Так буває в добрім товаристві, коли хто зненацька зробить непристойність. Усі починають голосно балакати, щоб замяти прикрий інцидент. Але всім ніяково до болю.

•

Почалась наукова праця зїзду. Тут кожда нація показала, чого вона варта. Що ж показали Поляки?

Нічого вони не показали. Їх доклади робили вражінне студентських, а не професорських праць. Солідні славянські учені тільки знизували плечима.

„Такі праці можна читати в семинарях, але їм не місце на науковім зїзді", — це була загальна умкда.

•

Прийшло останнє засіданне зїзду.

Проф. Швамбера читає резолюції. Звичайно, чеською мовою. І ніхто не протестує: хай з чемности до господарів, хай тому, що всі розуміють.

Та Поляк і тут мусить показати свою фанаберію. Підводиться з місця один з польських делеґатів і прохає читати резолюції... по французьки! „Ми, бачете, не розуміємо хамської, чеської мови. Ми аристократи серед славянства. Ми розуміємо тільки свою й французьку мову, а більше ніякої"...

Серед присутних проноситься шелест. Проф. Швамбера перекладає резолюцію на французьку мову, але дальші резолюції знов читає лише по чеськи.

Але знов підводиться Поляк і знов прохає по французьки. „Наша делеґація не розуміє!"..

Серед Чехів — рух. Подекуди чується й „кріпке" слово. Але проф. Швамбера не дає себе вивести з рівноваги й перекладає вже все на французьку мову, тільки вимовляє французькі слова з особливим притиском.

•

Делеґати прощаються, дякують за гостинність, хвалять добрих і мудрих господарів.

І знов — дисонанс з польського боку. Проф. Чекановскі не може не звести рахунків з українською делеґацією. Його гризе, що наша делеґація своєю тактовністю й своїми науковими працями здобула собі почесне місце на зїзді й заслужила загальну приязнь.

І Чекановскі грозить:

„Коли не будете супроти нас льояльні, то ми прорвемо славянський фронт!"

Ці погрози зробили на присутніх ще тяжче вражінне, ніж усі попередні безтактности Поляків.

Делеґати, обмінюючись потім думками, казали:

— До чого ці погрози? Ми і так знаємо, що з Поляків кепські славяне.

А один Чех, сумно покивавши головою, промовив до свого сусіда:

— Є добрі люде, є злі люде — і є Поляки.

•

Для тих, що досі чули про Поляків лише з далека, особливо ж для де-яких Українців з Приніпрянщини, що досі знали Поляків лище „теоретично", цей зїзд був доброю школою практичного „полякознавства".

Кождий розумів, що на зїзд приїхали кращі Поляки. Все таки це були мужі науки, люде начеб-то вищого сорту, більш урівноважені, спокійні.

І кождий мусів себе спитати: Коли так поводяться кращі Поляки та ще в чужій хаті, то як же мусять поводитись гірші Поляки та в себе в дома

•

„На гріш муниції, на рубель амбіції", — каже Москаль про Поляків.

Степан Руданський вложив нашим козакам в уста такі слова про Поляків: „Видно, вас на честь посуха".

А Кузьма Ляхоцький, довголітній слуга й помічник Михайла Драгоманова, любив казати: „Поляків треба всіх вирізати до ноги — нам буде добре, ну й їм же краще".

Хто бачив поведінку Поляків на зїзді славянських учених у Празі, той мусів приєднатись до цих присудів народної мудрости.

Прага 14. червня.

Радянин.

ДОПИСІ

ВУДГЕЙВЕН, Л. АЙ., Н. Й.

Проч з „комісарськими" школами.

Певно що так відповість кождий свідомий Українець. Але яка та школа має бути, і як в ній учити мається наших дітий, на тім також, кождий здорово думаючий застановиться; бо виховувати діти, це не аби яка праця і обовязок учителя. Научім діти рідної мови, пісні, історії рідного вони є, що були їх батьки, де їх рідний край, чом вони опинились за морем, чом і ким закутий їх народ в кайдани, за що проляли свою кров тисячі їх рідних братів на рідній вемли, за що та проти кого вони там завзято боролись; це обовязок учителя, але правдивого учителя, щирого Українця. Чиж може научити їх того „професор", котрий є ворогом української нації, котрий духом в Москві, а серцем у Троцького, та в котрого думки байдужі про долю свого народа, котрий насміваеться з могил наших героїв; чи такий може научити і виховати діти ва хвалу Україні і славу родичам? Ні — такий „професор" доброго ненаучить нічо, бо сам не знає, що він є; та шкода лише, що час дорогий марнує.

В нашій місцевости є якраз такий „професор", котрий дістав розказ з головної комісарської кватири в Ню Йорку, щоби зібрати всі діти в нашій місцевости і учити їх відразу що то є „кому-на" і кому-ні", — „вже з малу" — каже — „тре-треба в них вщіплювати любов до „Расеї", матюшки пролетаріяту". Той власне професор-комісар, котрий скінчив школу в „Щоденних Вістях", та здав професорську матуру в „Молоті", зібрав від своїх кумів, шваґрів та других побратимів по його давнійшій професії, аж семеро дітей і відразу почав їх переробляти на своє копито, та щоби показати, що він знає, тому почав відразу від попів і церков; сейчас почав говорити дітям, що попи, то драби „а церков то збіговиско темних". Цікавий я спитати того професора-комісаря, що такого злого до нині научила церква, від коли він так давно покинув церкву, що злого учив Христос, та чому ще до нині носить хрестне імя „Тимко" — чому не піде до якої божниці щоби там переробили його імя на Лейба, Нухим, Срулько чи яке иньше — чому не подивиться на другі народи, ріжних вірувань, що вони також церкви мають, — чому-ж він бореться проти Бога, котрого, після його дурного розуму нема? Чиж годен боротися хтось, проти чогось, що не істнує? Як легко вам Ваше величество комісар боротися з „нічим". Як легко боротися вам проти змагань до української держави тут в Америці. Але було наставити своє чоло проти граду куль, котрі сипались з українських рушниць: було піти на фронт і там було показати свою відвагу. Однак ви ще тоді були „наш", бо бачили перевагу на нашій стороні, а тепер, коли народ в неволи, то ви пішли служити Москві, сталисьте їх наймитом і помагаєте ляхам кувати кайдани для нас. Може скажете, що неправда, що ви слуга московсько-ляцький, а я вам докажу, що так: Ляхи замикають українські школи та ріжні українські інституції, а ви церкви розбиваєте, одиноке ще, що полишилося для українського народа в Галичині. Тож чи не є ви хрунем? Вдартеся в груди і скажіть, що так. Ви боретеся проти релігії, котра противиться зрадництву, шахрайству, писянству і т. и. Ви подали помічну руку ляхови і хочете придусити разом з ним дух волі і свободи за котрий в злиднях бореться наш народ. Лях тішиться, вам, що принаймні ви поможе-[illegible] юмфувати з катом. Ви помагаєте ляхови зробити з нас „руске бидло" та щобисьмо працювали під ляцьким кнутом, та годували мазурських щенят. Бачите яка підла, мерзена ваша робота — щей до того беретесь наші діти учити тої роботи! О ні! це вже за далеко вам. Громада мудрійша як ви і знає свої обовязки зглядом вітчини, та знає в якім дусі виховувати свої діти, а Тимко зі своїми чекістами піде в лозину а большевизму таки не вщепить в свідому громаду, бо ми добре знаемо ваші діла, та ваш напрям. Правду каже приповідка: „скажи мені з ким ти пристаєш, а я тобі скажу хто ти є". Знаємо ми добре також куда пішли гроші зібрані на політичних вязнів. Минувші діла ваші, вас самих судять. Тому і дітий наших ви считиц не будете, а радимо вам, щобисьте вперед научилися історії України, але зачинайте від лисалис... то отді може і з вас ще чоловік буде.

Нам школи треба і школа буде, але українська народна школа, а не комісарська, бо в громаді сила, а не в Тимкови. Ви всі большевицькі принціпки то лише кукіль, зараза в українській громаді, грязь москви, варшавське сміттє, бо в Росії ваш рай, а Троцький ваш божок, тож ідіть там з кличом: „Голодранці всего сміття єднайтеся"!

В. Ц.

ДЖАНСТАВН, ПА.

Ані цента дурисвітам.

Нюйорські дармоїди, боячися, що невдовзі урветься їм платня за зраду, як наймитам Московщини, взалися на спосіб. Вони вдають тепер, що тепер перемінилися, що у них назад забило українське серце.

Родимці! Памятайте, що зрадник не годен стати добрим чоловіком. Затямте собі, що ті проклятi гільтаї лизали руки в московських катів, тихсамих, що розпинали Україну. Не забудьте, що та нюйорська голота рада була за гроші віддати увесь свій нарід на поталу. Вони тепер перемінили свою назву на якусь У. Роб. Партію, але це тесаме шумовинне, що затроювало нашу еміґрацію.

Вони хочуть продавати шери на дім для себе, який купили в Ню Йорку. Не дайте дурити себе найгіршій драни, яка є між нами. Їм належиться шнурок, як зрадникам, а вже певне ніяка поміч. Вони буцімто хвалять тих темняків, що дають їм складку або купують шери, але між собою сміються із людської глупоти. Нехай гільтаї візьмутьс ядо роботи, а не живуть з легковірности і добросердечности нашої еміґрації.

Ані цента зрадника-дурисвітам.

Г. В.

РОСФОРД, ОГАЙО.

Шевченківський обхід.

Слідом за иншими українськими громадами, які звеличували імя Тараса Шевченка концертами, пійшла і мала громада в Росфорд і в дни першого червня с. р. устроїла концерт получений з діточим представленнем в честь незабутнього Кобзаря. Програма концерту складалася зі вступного слова, хорових співів, дуетів, деклямацій, партій сольових на скрипці і фортепяні. Гарне вражіннє на публику зробив дует учениць Розалії і Анни Войнарів, які своїми ніжними і мельодійними голосами формально публику очаровували. Хори діточі і саме представленнє „Дядько Тарас" випали гарно.

Громада українська в Росфорд народнім життям і рухом сильно інтересується і жертв на народні цілі не жалує. Є много українського елементу доброго. Коби не кириння перевертнів і верховодів, то певно і тут як і по інших громадах справа національна стояла би красше.

Учасник обходу.

ЧИ ЗНАЄШ ТИ?

Чи знаєш Ти отсю країну
Кобзарів повну і могил?
Чи чув славнішу де руїну
Як тую мать Дніпрових гирл?

Чи бачив Ти ще в світі де
Таку красу в натурі всій?
Чи чув Ти може хор уже
Щоб був як лишень пташок спів?

Чи бачив Ти такі лани
Золотом вкриті і цвітом
Степи широкі і ярі
Дрімучі кургани з крестами?

Чи бачив Ти в чужому краї
Могили старі, як на них
Ромен і рожа зацвите,
Струнка тополя, бодяки?

Берізка біла деиеде
Наче дівчина русі коси,
В низ опустила віти все
Мов би тяжкі краплі роси,

Як небосклони червоніють
Синіє степу далечінь,
Як птиці вечером німіють,
Здалека тужно чути дзвін.

Як тихо стане на степі
Як орел бистро налетить
І тихо сяде на хресті
Наче молитву шепотить.

А місяць вийде зза кургану
Чарівним сяйвом обніме
Весь степ, і звуки зза туману
І в мрію в сказку закляне.

Чи знаєш Ти отсю країну
Кобзарів повну і слави?
Пожоги, пошестий, злочину,
Неволі, кнута і тюрми?

Ку-Ку.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ВІДОЗВА
ДО УРОЖЕНЦІВ ГРИМАЛОВА І ОКОЛИЧНИХ СІЛ ПОВ. СКАЛАТСЬКОГО В АМЕРИЦІ!

Дорогі Земляки!

Отсею дорогою повідомляемо Вас, що у Филаделфії завязався Комітет будови **Укр. Гімназії в Грималові**, і почав свою роботу, тут, а має замір розширити на всю Америку, де тільки жиють наші земляки.

Початок сего Комітету є слідуючий: При кінци 1923 р. ми отримали відомість, що в Грималові є українська гімназія і значне число студентів, котрі — як нас повідомляють — находяться в скрутнім положенню, і поміч наша є їм конечна. Дня 27-го грудня кількох филаделфійських одиниць скалатського пов. вибрали тимчасовий комітет, при чім зложили суму $36.50, з яких то грошей посилаючи до Грималова $10.00 рівночасно просили голови Педаґоґічного Товариства в Грималові о точніщі інформації в справі будови укр. ґімназії.

Дня 10-го квітня ми отримали лист, у якому є описане ціле укр. шкільне життя. Ґімназія покищо міститься в домі Просвіти і має 72 учеників (крім сих, що є на приготуванню на слідуючий рік). Вже тепер тісно, а коли більше учеників прийде, то рішучо не буде змоги всіх помістити. Кружок Укр. Тов. Педаґоґічного в Грималові постановив будувати ґімназію, яка то будова мае коштувати пять тисяч долярів. Часть — як вони кажуть — зберуть в краю, а решту помочі сподіються отримати від нас, заморських братів в Америці. Ґімназію, як також приют для сиріт по поляглих укр. Героях будують на площі біля укр. парохіяльного дому. До кружка Укр. Тов. Педаґоґічного належить 150 членів місцевих і з доколичних сіл. До виділу належать: о. І. Іванчук, декан з Товстого, голова; Мих. Коцюбка, місто-голова; Мих. Філь, секр.; Олекс Буката, скарбник. Члени виділу: Евст. Форосцій, Лев Хрупович, Контроля: о. Т. Пиндус, парох Зеленого, Гриць Яцишин з Глібова, Ів. Пульгуй місцевий. Учителі: Вол. Бойко управитель, Вас. Кушнір учит. Ученики: з Грималова 26, з Глібова 14, з Бущик 2, з Вікна 4, з Бірок мал. 3, з Лежанівки 1, з Матниці 1, з Монастириск 1, з Пізнанки 5, зі Саджавок 3, зі Сорок 5, з Товстого 1 і 6 з дальших сіл.

Дня 20. квітня с. р. відбулися збори филад. комітету, де опять зібрано $59.50. Вибрано сталий комітет, ухвалено вислати $50.00 на фонд будови ґімназії і ухвалено виробити відозву до своїх земляків зі скалатського повіту в Америці.

Дорогі Родимці! Говорити про потребу укр. ґімназії здається не потреба богато. Кождий знає, що є школа. Таж у ній виховується будуча Україна. Ті, котрі ходять, котрі будуть ходити до цеї школи, будуть знали хто їм поміг і на що, чому їм поміч. Вони будуть сталею загартовані для добра України і свого народу. — Тож кличемо отсим до Вас, уроженці цілого скалатського повіту: Поможіть в будові укр. ґімназії в Грималові! Нехай не буде ні одного нашого уроженця ані уроженці, щоби не зложили своєї жертви, н еположили одної цегли в будову укр. ґімназії в Грималові. Де тільки находитеся збирайте жертви, закладайте комітети, ідіть за збіркою і посилайте до краю до Грималова. Де менші суми збираються, можуть післати до нас, а ми разом вишлемо зі своїми. Якби не збиралисьте, якби не посилалисьте, робіть це зараз, робіть се всі, повною силою, а зробимо не нікому а свому народови, який є збідований, переслідуваний Ляхами, скатований, однак не дає себе ґрунтовно знищити, але неначе ґумовий мяч, який від сильніщого удару висше піднимається. Поможім зараз, поможемо більше. Поможім всі як один, а певно всьо виконаем.

Задля браку місця імен студентів не можливо сим разом помістити, та кол ипокажеться потреба, то подамо в часописах. — Гроші посилайте через Амерікен Експрес Ко. в долярах через Укр. Земельний Банк Гіпотечний у Львові, Руська ул. дім „Дністра" на імя скарбника Александра Букати, на фонд будови укр. ґімназії в Грималові; рівночасно проситься повідомити Кружок про посилку.

Наколиб хто посилав на руки филад. Комітету, то нехай пише чек на імя Івана Бурштинського, а адресує: Михайло Туркот, 2321 Періш Стр., Филаделфія, Па.

ЗА КОМІТЕТ БУДОВИ УКР. ГІМН. В ГРИМАЛОВІ:

Антін Бучацький, предс.; **Іван Бурштинський**, касієр; **Мих. Туркот**, секр.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

I. том.

СПОГАДИ.

XX. (1905—1907).

(75)

Треба сказати, що разом з долею „Нової Громади" важилася і доля „Київської Старини". Науменко якось запросив мене до себе на нараду. Прийшовши я застав у нього О. І. Левицького, Е. К. Трегубова, В. М. Леонтовича і П. А. Косача. Науменко росповів, що з цим роком кінчиться як раз 25 років істнування „Київської Старини" і він, перше ніж говорити на „Громаді", зібрав людей, з якими хоче порадитися, — чи закривати журнал, чи тягти далі. Як рішимо, що треба тягти далі, то чи по такому самому програму, як і досі, чи змінити відповідно новим умовам. О. І. Левицький гаряче настоював, що треба вести по тому самому програму, але Науменко довів йому, що це неможливо, бо „Київська Старина" зовсім не має передплатників, їх тоді було щось не більше трьох сотень; не має ніяких субсидій та й робітників нема вже коло неї. Він виложив плян як обновити „Київську Старину", зробити її журналом науково-літературно-публіцистичним, на взірець російського „Вѣстника Европи". Плян цей у нього вже був вироблений, бо він з папірця читав кошторис. Памятаю, що він рахував на 800 передплатників, але все-ж таки треба буде докласти тисячі дві-три на рік і просив, щоб з присутніх хто може допомогти грішми, працею або чим небудь, обізвалися. Всі нерішуче мовчали. Тоді я сказав:

— Всі свої зайві гроші і час я вважаю потрібними витрачувати на щоденну ґазету і ніякої участи в журналі прийняти не можу, що-ж до обновлення „Київської Старини", то моя думка така: відсвяткувати 25-ти літній ювилей і закрити, сказавши: „нині отпущаеш", бо вже заявилися справжні українські журнали як „Нова Громада" та „Літературно-Науковий Вістник". Не слід братися за видання третього однохарактерного журналу, бо у нас не стане ні літературних сил, ні передплатників, ні платячих дефіцити на три однакових орґани, тим паче, що принціпіяльно вони нічим один від одного не відріжняються, а значить треба всі сили зеднати на два істнуючі.

На це О. І. Левицький гостро завважив, що наш журнал найстарший, то з якої речі ми його будемо закривати. На це я відповів:

— Від нашого рішення залежить тільки доля „Київської Старини" і ми не можемо рішити, щоб не виходили ні „Нова Громада", ані „Літературний Вістник" не переходив до Київа. Краще всього закрити „Київську Старину" а науковим силам приеднатися до „Записок Наукового Товариства ім. Шевченка", які М. Грушевський теж переведе сюди. Леонтович якось нерішучо говорив ні за, ні проти, а Науменко був дуже заінтересований ним, як довіреним Сіміренка, од якого сподівалися субсидії. Науменко оповів, що „Нова Громада" не буде виходити, що є молоді літературні сили, які обіцяв приеднати до обновленої „Київської Старини" В. М. Доманицький, який і сам охоче візьметься працювати в ній; з обіцяних молодих сил він назвав: Д. Дорошенка, А. Яковліва. А конкуренції „Літературно-Наукового Вістника" він очевидно не боявся.

На тому нарада й скінчилася і мене більше вже не кликали. На зібранню „Старої Громади" Науменко все оце повторив, але більш детально і рішучо рекомендував зеднати видання премірованого Академією Наук словаря редаґованого Грінченком з обновленою „Київською Стариною", що це забезпечить передплату і т. ин. Всі, проти мого одного голоса, рішили видавати в 1907 р. замісць „Київської Старини" — „Україну". І так В. П. Науменко відстояв свій орган. Грінченко-ж клопотався, щоб не дати вмерти „Новій Громаді", але Ефремова не було і в нього не було на кого опертися. Матушевський зробив був пробу зібрати „Вічан", але без Ефремова вони нічого не могли рішити та мабуть таки й не посходилися.

Тоді Грінченко якось на нашому редакційному зібранню „Ради" виступив з таким пляном: орґанізувати товариство на паях (удiлах), аби зібрати хоч таку суму грошей, щоб оплатити друк і папір; до письменників звернутися з проханнем працювати тим часом дурно, а коли зявиться можливість і буде якийсь прибуток від видання, то тоді й їм виплачуватиметься який припаде гонорар. Зараз же він почав опитувати присутніх; хто згожується взяти пай. Коли дійшла черга д омене, то я сказав те саме, що й на нараді за „Київську Старину":

— Я всі свої зайві гроші вкладу в ґазету, бо вона едина, а хурналів на 1907 рік уже два: „Україна" і „Літературно-Науковий Вістник", то нащо-ж видавати третій, краще-ж зеднати всі сили і поставити добре ціх два.

Коли Грінченко довідався, що „Київська Старина" перетворилася в „Україну" і що В. М. Доманицький пообіцяв привабити до неї молодчі літературні сили, то-б то підтримувати той журнал, то загубив усяку надію на свій журнал і зо всією своєю страстю (пасією) напав на Грушевського за те, що він переводить Л.Н. Вістник до Київа; роспалившись почав обвинувачувати Грушевського в некоректности, але раптом одчинилися двері і ввійшов Грушевський. Грінченко замовк, насупився і так уже й сидів увесь час, але видко було, що він себе ледве здержує.

З того часу у нас з Грінченко мустановилися холодні, навіть ворожі відносини. В редакцію він майже не заходив, а коли заходив, то холодно привітавшись до мене, виходив у другу кімнату.

Нарешті прийшла від ґубернатора резолюція, що „Рада" переходить від Грінченка до мене і треба було вже друкувати в ґазеті оповістку на новий рік. Грушевський склав коротенький проспект, що ґазета буде безпартійною, поступово-демократичною і т. д.

Але з ґазетою на той рік знов трапилася притичина: Русов рішуче написав, що він не може виїхати з Петербуґу. Що його робити? Я почав говорити, що треба просити лишитися Матушевського, можна якось облегчити його працю, напр. взяти від нього фелєтони; Грушевський мене підтримував, а Леонтович і слухати не хотів: почав казати, що це знов виходить по торішнему, що його втягають в тут саму компанію. Грушевський його заспокоював, кажучи, що він узяв відпустку і майже ввесь рік буде в Київі, буде сам за головного редактора, а Матушевський буде тільки його помішником.

Леонтович висловив думку запросити М. М. Коцюбинського. Мені теж вподобався цей вибір.

Коцюбинський, як був у Київі, то дивувався, що на „Громадську Думку" пішло так багато грошей, що коли він працював у редакції „Волині" то вони щось у трьох складали все число та ще й завідували конторою: він певен, що так само можна орґанізувати справу і в нашій ґазеті, що просто гріх затрачати так марно гроші.

Написали ми до Коцюбинського і просили його приїхати на переговори; Коцюбинський приїхав і після довгих розмов сказав, що коли Статистичне Бюро в Чернигові скасують, про що йдуть наради в Земстві, то він згожується взяти на себе редакторство на тих умовах, що ми йому пропонували: 100 карб. місячної платні та жінці його посада в конторі на 50 карб. та ще думалося, що він карб. 50 на місяць заробить рядковою платнею т. є. всього 200 карб. на місяць. Але по приїзді у Чернигів він незабаром написав, що зостається на службі в Земстві.

Треба було когось знов шукати, але де і кого? Нарешті я рішив, що „якось воно буде" і почав доводити Грушевському і Леонтовичу, що коли нікого не знайдемо, то будемо якось редаґувати гуртом, а теперішнього секретаря М. Павловського поставимо за помічника редактора. Він буде сортувати матеріял, правити мову а ми будемо рішати який матеріял пускати. Грушевський згодився, а Леонтович застеріг, що він зовсім зрікається приймати близку участь в ґазеті і не може взяти на себе участи в редаґуванню.

(Дальше буде).

ВЕСЕЛИЙ КУТИК

Отець У. Х. зачув, що його парохіяни в великій мірі читають протирелігійні книжки, привезені „американськими" свояками, хоче отже запобічи, щоб лихо не розширювалося, та щоб за всю ціну книжки ці знищити, він видумав гарно зложену проповідь на тему читання невідповідних книжок а зглядно взагалі книжок, та закінчив тими словами: Так отже дорогі парохіяни ті книжки вас умово мучать та забивають в вас духа віри, тому нехай кождий днесь по вечірни принесе таку книжку до мене, а я вже вам скажу, чи таку книжку можна читати чи ні.

По вечірни приходить оден парохіянин з книжкою під пахою, та кладе перед еґомосцем з видачним очікуванням пільги.

Пан отець: Та чоловіче цеж податкова книжка.

Парохіянин: Та я знаю еґомосць; та бо Ви на проповіди говорили, щоби принести ті книжки, котрі чоловіка дуже гноблять і забивають, а та прошу еґомосця вже мя так згнубила, що если довше потреває, бігме, таки убе...

Ку-Ку.

ЗВІТ

загального голосування членів У. Н. Союза в справі видання календаря на рік 1925.

Число відділу	За виданнем голосувало	Против видання голосувало	Не голосували	Разом всіх членів
1	155	—	39	194
2	—	—	76	76
3	18	7	20	45
4	—	—	42	42
5	16	10	11	37
6	10	—	3	13
7	21	4	81	106
8	32	—	35	67
9	—	—	71	71
10	82	—	—	82
11	5	7	4	16
12	50	—	3	53
13	22	—	—	22
14	30	1	4	35
15	18	—	9	27
16	13	—	11	24
17	—	—	16	16
18	9	—	56	65
19	6	—	—	6
20	78	—	8	86
21	18	—	5	23
22	11	3	35	49
23	15	3	6	24
24	40	13	29	82
25	18	—	—	18
26	11	3	—	14
27	16	4	9	29
28	92	—	1	93
29	13	10	50	73
30	25	2	—	27
31	37	6	20	63
32	—	—	21	21
33	—	—	47	47
34	28	—	28	56
35	10	—	10	20
36	18	15	1	34
37	—	—	31	31
38	36	3	82	121
39	42	—	—	42
40	15	—	1	16
41	—	—	21	21
42	12	1	56	69
44	9	2	7	18
44	28	—	24	52
45	26	—	61	87
46	—	—	12	12
47	9	—	6	15
48	—	—	36	36
49	6	—	—	6
50	16	—	6	22
51	20	6	7	33
52	15	—	—	15
53	7	—	22	29
54	9	—	—	9
55	—	—	24	24
56	28	4	7	39
57	47	—	—	47
58	22	—	18	40
59	86	—	—	86
60	5	—	6	11
61	35	—	—	35
62	9	10	38	57
63	177	—	—	177
64	18	9	9	36
65	93	—	—	93
66	59	—	—	59
67	13	9	30	52
68	12	—	4	16
69	16	8	39	63
70	138	—	—	138
71	11	—	—	11
72	—	—	37	37
73	40	10	6	56
74	20	—	4	24
75	24	—	18	42
76	73	37	—	110
77	12	9	38	59
78	75	8	—	83
79	—	—	4	4
80	22	2	—	24
81	20	8	31	59
82	20	8	—	28
83	—	—	47	47
84	10	—	—	10
85	33	6	17	56
88	11	3	58	72
87	36	—	23	59
88	—	2	—	2
89	7	—	—	7
90	82	—	—	82
91	123	—	—	123
92	12	—	—	12
93	5	3	13	21
94	—	—	71	71
95	42	—	—	42
96	24	—	77	101
97	—	—	25	25
98	17	5	54	76
99	38	4	44	86
100	18	—	25	43
101	24	12	—	36
102	—	—	118	118
103	—	—	41	41
104	28	—	74	102
105	50	—	10	60
106	72	—	36	108
107	—	26	—	26
108	1	45	—	46
109	40	—	24	64
110	10	—	1	11
111	14	2	—	16
112	—	—	102	102
113	45	3	—	48
114	23	—	14	37
115	7	—	1	8
116	18	8	2	28
117	—	—	44	44
118	22	4	11	37
119	—	—	27	27
120	11	23	29	63
121	25	10	—	35
122	20	2	—	22
123	16	—	12	28
124	20	15	3	38
125	—	—	13	13
126	21	—	15	36
127	32	2	21	55
128	27	—	—	27
129	—	—	13	13
130	113	—	—	113
131	12	—	2	14
132	50	—	20	70
133	13	46	22	81
134	—	20	—	20
135	13	—	70	83
136	60	7	1	68
137	28	—	43	71
138	28	—	—	28
139	33	—	—	33
140	7	—	13	20
141	10	—	—	10
142	4	1	51	56
143	38	—	—	38
144	—	—	37	37
145	21	—	3	24
146	15	2	23	40
147	21	8	77	106
148	—	10	—	10
149	1	22	12	35
150	11	—	—	11
151	—	47	—	47
152	20	—	3	23
153	5	2	—	7
154	20	2	—	22
155	60	1	104	165
156	18	—	8	26
157	—	29	5	34
158	6	[illegible]	[illegible]	6
159	16	3	11	30
160	10	20	20	50
161	16	1	13	30
162	15	4	10	29
163	40	—	—	40
164	23	—	5	28
165	—	—	61	61
166	8	—	4	12
167	7	5	8	20
168	16	8	64	88
169	10	—	—	10
170	131	—	—	131
171	19	6	4	29
172	29	—	—	29
173	—	—	14	14
174	24	—	—	24
175	22	—	29	51
176	12	—	8	20
177	25	—	22	47
178	17	—	—	17
179	88	—	—	88
180	6	—	—	6
181	40	9	28	77
182	20	—	30	50
183	21	27	1	49
184	7	—	—	7
185	28	—	—	28
186	—	—	39	39
187	16	2	6	24
188	6	—	—	6
189	—	—	12	12
190	7	4	—	11
191	24	—	—	24
192	25	2	2	29
193	72	—	—	72
194	7	3	1	11
195	8	6	10	24
196	30	—	—	30
197	—	—	20	20
198	19	9	—	28
199	8	—	—	8
200	11	8	37	56
201	20	—	—	20
202	21	—	—	21
203	52	—	—	52
204	4	—	4	8
205	7	—	—	7
206	100	—	69	169
207	28	—	—	28
208	11	—	1	12
209	43	—	27	70
210	17	5	—	22
211	35	—	19	54
212	—	—	21	21
213	3	8	137	148
214	20	3	2	25
215	10	12	—	22
216	—	—	23	23
217	131	—	—	131
218	24	1	83	108
219	22	—	—	22
220	50	—	23	73
221	175	—	—	175
222	8	—	1	9
223	95	—	—	95
224	9	—	2	11
225	16	—	—	16
226	1	8	5	14
227	3	19	7	29
228	—	—	28	28
229	86	—	11	97
230	60	49	1	110
231	27	—	1	28
232	—	—	41	41
233	15	7	15	37
234	21	—	59	80
235	63	—	—	63
236	30	—	—	30
237	92	7	—	99
238	21	—	—	21
239	80	3	6	89
240	12	—	—	12
241	8	—	4	12
241	8	9	29	46
243	44	—	—	44
244	—	—	15	15
245	54	—	—	54
246	22	—	—	22
247	63	8	69	140
248	16	—	13	29
149	22	—	—	22
250	—	12	—	12
251	28	—	26	54
252	30	—	—	30
253	18	1	—	19
254	—	—	52	52
255	23	—	15	38
256	7	—	4	11
157	—	—	11	11
158	11	—	1	12
259	83	—	—	83
260	10	—	6	16
261	12	—	4	16
262	3	12	—	15
263	17	—	1	18
264	6	2	5	13
165	15	—	—	15
266	38	—	—	38
267	8	2	12	22
268	—	—	22	22
269	21	—	1	22
270	58	—	37	95
271	12	—	4	16
272	—	—	6	6
273	18	18	3	39
274	54	11	8	73
275	17	7	—	24
276	49	—	136	185
277	20	1	1	22
278	20	—	8	28
279	16	—	—	16
280	33	—	—	33
281	8	—	—	8
282	24	—	42	66
283	54	—	—	54
284	14	—	—	14
285	12	3	5	20
286	40	—	—	40
287	11	—	—	11
288	9	5	91	105
289	—	—	18	18
290	5	27	—	32
291	—	10	—	10
292	69	—	33	102
293	16	—	2	18
294	13	—	8	21
295	38	1	44	83
296	43	—	44	87
297	7	1	—	8
298	—	—	16	16
299	11	—	—	11
300	—	—	155	155
301	66	—	—	66
302	7	—	3	10
303	—	18	—	18
304	17	—	1	18
305	—	—	16	16
308	65	—	—	65
314	5	—	—	5
315	10	—	—	10
316	152	—	—	152
317	57	—	—	57
318	50	—	—	50
320	—	—	28	28
321	4	5	26	35
323	—	—	27	27
324	45	—	—	45
326	42	—	26	68
330	63	—	—	63
332	—	—	46	46
336	16	—	42	58
338	73	3	57	133
139	27	—	8	35
341	25	2	6	33
342	12	—	54	66
344	19	—	—	19
347	19	—	9	28
350	15	—	18	33
351	15	—	7	22
354	18	3	5	26
355	17	—	17	34
357	30	—	—	30
363	18	—	57	75
364	80	—	—	80
365	30	16	13	59
367	72	—	13	85
369	35	10	29	74
370	91	—	—	91
371	42	—	—	42
379	27	—	8	35
380	12	—	2	14
381	9	—	—	9
384	20	25	9	54
385	69	—	28	97
388	—	—	78	78
392	7	—	2	9
392	—	—	16	16
396	1	—	41	42
400	12	5	3	20
401	10	2	3	15
402	2	—	—	2
	8.772	1.052	5.689	15.513

Повисший рахунковий виказ голосів в справі видання календаря У. Н. Союза на рік 1925. в зіставленню виказує, що за виданцєм голосувало 8.772 членів, против видання 1.052 членів, а неголосувало 5.689 із загального числа членів з кінцем місяця квітня 15.513.

Значить, що значною більшостію голосів всіх членів У. Н. Союза через „референдум" ухвалено видання календаря на рік 1925-тий.

Виказані відділи в цілости неголосували це є відділи, котрих бальоти до головної канцелярії й досі невернулись. Ці відділи зводять негайно бальоти звернути разом з оправданем опізнення.

В Джерзи Сіти, Н. Дж., 29. мая 1924 р.

Іван Каштанюк,
гол. рекц секр.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. Уряд Бр. св. Михаїла, від. 296 К. Н. Союза, повідомляє, що на мітингу дня 22-го червня ухвалено принимати до Братства нових членів без вступного через три місяці то є липень, серпень і вересень, а до У. Н. Союза після статьтя. Тому всі члени обовязані старатися о нових членів як найбільше. Так само свої діти записуйте до своєї народної організації а не до чужих. — Г. Волошинович, секр.

Франсоа Рабеле.

ЗАГУБЛЕНА СОКИРА.

В одному селі жив убогий мужик рубач. Так скромно заробляв на хліб. І приключилося що загубив він свою сокиру. Хтож зажурився і засумувався? Самособою, що він. Бож лише з сокири жив. Завдяки сокирі шанували і поважали його всі дооколичні торговці дров. Шість днів не минуло би, як смерть — колиб отрінула його без сокири — без прощення стяла би його своєю косою й змела би зі світа. В біді почав голосити, заводити, благати й ріжні молитви слати до Юпітера (бож знаєте в потребі чоловік красномовний). Лице звернув до неба, клячить у пилі з відкритою головою, руки підніс у гору, пальці розчепурив і кличе разураз, без утоми, на кінець отсі слова нарікань: „Моя сокира, моя сокира, Юпітре. Ніщо не хочу, Юпітре, лише моєї сокири або трохи грошей, щоби купити собі нову! Ах, ах, я нещасливий! моя сокира!"

..Юпітер саме полагоджував дуже важні державні справи. До голосу прийшла була стара мама Кібеле (або, про мене, коли хочете проміните на Феб). Але рубач заговорив так голосно, що почули його всі вельмі сучовдані, що були на раді і на божих зборах.

— Хто, до чорта, вие там на долі так страшенно? — спитав Юпітер. — На стиксові води! чую вічно перепиняти ме нам хтось саме тоді, коли приємо над стільки важними і заплутаними справами. Та годі! мусимо насамперед полагодити з цим крикуном там на долині. Поглянь, Меркурію, що це за оден і чого він хоче.

Меркурій вигляцув крізь отвір (через який в небі слухають що говориться на землі) і побачив, що то рубач хоче мати назад свою загублену сокиру. І сказав це Меркурій богам.

—Ну так, — сказав Юпітер— іще цього бракувало. Так, начеб ми тепер немали ніщо важнійшого до діла, як віддавати загублені сокири? Та дарма треба йому віддати її. Розумієте: Так уже хотіла доля. Таксамо, як колиб ця сокира мала вартість Медіоляну. Бо й правду сказати, для цього, його сокира, якраз стільки варта, як для короля його королівство. Гаразд буде її мати. Бігай жеж мерщій на землю і кинь йому три сокири: його власну, другу золоту й третю срібну, але всі подібні одна на другу. Хай він вибирає. Коли він скромний і візьме свою власну, то дай йому також і дві другі. Колиж возьме иншу як свою, то відрубай йому нею голову. І від тепер буде так із кожним, що стратив свою сокиру.

Сказав це Юпітер і викривився як малпа, коли проковтне пігулки й при цьому викопилив губи, що аж весь Олімп задріжав.

Меркурій у гостроконечастому капелюсі ,плащику, і в крилатих ходачках, у руках паличка зі змійкою, — заразже протиснувся крізь небесний отвір, промигнув воздухами, зійшов легенько на землю й кидає рубачеви до ніг три сокири тай каже:

— Ти вже доволі накричався, горло певно висохло тобі: Юпітер вислухав твої благання. Поглянь, котра з трьох є твоя, цю візьми собі.

Рубач підносить золоту сокиру, приглядається її докладно. Колиж бачить, що вона така тяжка, каже: „Присягаю, що то не моя тай не хочу її." Таксамо зробив із срібною: „Ця також не моя,—каже він— її можеш собі забрати". Потім узяв сокиру з деревяним топорищем, приглядається їй на всі боки, пізнає свій знак. І задріжав із радости, наче лис, що придибав заблукані кури, сміється і каже: „Ах, отся моя! Коли даш мені її принесу тобі в жертву на Іди (18-го мая) гарний глечик молока, присипаного найгарвіщими суницями".

— Візьми собі її добрий чоловіче, — сказав Меркурій — даю тобі її. А що ти так скромно вибрав дарую тобі, як велів Юпітер, іще й обі інші сокири. Маєш тепер з чого жити в богатстві, будь здоров і не давайся!

Рубач подякував Меркуріеви,віддав честь великому Юпітерові, встромив свою давню сокиру за ремінь, а ремінь затягнув добре, аж сокира опинилась з заду. Обі інші сокири, що були тяжші,перевісив через плече. Так іде гордо цілим селом, здирає носа перед кумами і сусідами.

На другий день натягнув білу сірачину, забрав на плечі обі дорогоцінні сокири і мандрує до міста. В місті міняє срібну сокиру на гарні таляри й иншу срібну монету а золоту сокиру за гарні дукати, червінці, гарні довговолосі барани. Купує за це хутори, шпихлірі, добра будинки, левади, винниці, ліси, ниви, стави, млини,огороди, пасіки,воли, корови, вівці, ягнята, кози, льохи, поросята, осли, коні, кури, півні, каплуни, курята,гуси, качки, індики, і инший дріб. Незабаром зробився найбогатшим чоловіком в околиці.

Коли мужики і рубачі з околиці побачили це щастя того, не могли надивуватися. Співчуття і жаль, який мали передше для цього чоловіка, перемінилося небором у затаєну зависть із його таких великих і ненадійних багатств. Тому давай бігати, вивідуватися, нишпорити, вивіхувати, як де, коли, в яку пору яким робом, при якій нагоді прийшов він до таких великих достатків? Коли почули, що завдяки це загубленій сокирі, говорили:

— А, так, то треба лише загубити сокиру, щоби дійти до такого богатства? То легко й дійсно не богато коштує. Так отже стоять тепер небеса і таха констелязія зір і так розміщені планети, що хто небудь згубить сокиру, зараз же переміниться у богача? Гей, гей, як Бог мені милий сокиренько мушу тебе загубити, хочеш чи не хочеш!

І так усі погубили сокири. Хай мене чорт забере, коли хоч один остав при своїй сокирчині! Не було в околиці й одного сина доброї неньки, котрий не загубивби сокири. Перестали рубати дрова, не зрубали вже ні одного дерева, бо не було жадної сокири.

Ба (оповідається дальше в байці Езопи), навіть кількох дрібних шляхтичів, попродали рубачови свій кусень землі, млин і хатину, щоб гуляти і грати вельмож за трохи готівки. Колиж тепер дізнався як то легко рубач дійшов до маєтку, попродали ще свої шпади, щоби купити сокири, а потім їх погубити. Бо так робили мужики. Сподівались при помочи згуби здобути купу золота і срібла. Сказав би ти, ці божевільні паломники, що то продають своє, позичають чуже, коби лише добитися до Риму і дістатиків кірців відпустів у нововибраного папи. „І давай кричати, лементувати, благати Юпітера:

— Моя сокира, моя сокира, Юпітре! Сокира тут, сокира там, моя сокира, ох, ох, ох, Юпітре, моя сокира!

Воздух довкола дріжав від крику і завивання людей, що погубили сокири.

Меркурій вмить зносив сокиру. Кожному подавав його власну, другу золоту а третю срібну. Кожен вибирав золоту і забирав наче свою, дякував великому добродієви Юпітерови. Та як лише, котрий нахилився до землі, щоби підняти її,Меркурій відтинав йому голову, як велів Юпітер. І було число відрубаних голов рівне числу загублених сокир. Ось так воно!

